Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni
ERDOĞAN GÖNÜLLER
Genel Yayın Yönetmeni :
ATTİLÂ AŞUT
Yönetim Yeri :
Uzunsokak, No. 96
Yazışma adresi :
P. K. 80 - TRABZON
Dizgi — Baskı
"Hâkimiyet" Basımevi

SÖMÜRÜCÜLÜĞE KARŞI
SAVAŞ
HAFTALIK TOPLUMCU GAZETE
Yıl : I Sayı : II 1 Aralık 1965 Fiatı : 50 Kuruş

Bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı milletçe savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız.

ATATÜRK

Hürriyetini kaybeden basın

Yazan : Doğan AVCIOĞLU

Geçenlerde Fransa'da, haberleşme hürriyetiyle ilgili olarak, her çevreden kalburüstü aydınların ve Mendes-France, Edgar Faure gibi şöhretli politikacıların katıldıkları önemli bir toplantı yapıldı.

Toplantıda haberleşme hürriyetini tehdit eden iki temel tehlike üzerinde uzun uzun duruldu. Bu tehlikelerden birincisi devlet, ikincisi ise paradır.

Basın üzerinde devlet baskısı bilinen bir gerçek. Bunun en aşırı şekli komünist veya bazı faşist ülkelerde olduğu gibi, basına devletin el koyması ve gazeteleri iktidardaki bir ekibin veya bir sınıfın propaganda aracı haline getirmesi.

Batı ülkelerinde ise gazeteler, her türlü iktidar baskısından kurtulmuş özel teşebbüsler halinde. Fakat gazetelerin hür teşebbüsler elinde bulunmaları, hür olmalarına yetmemekte ve basın, ekonomik gücün egemenliği altına düşmektedir. Bu durum, kapitalizmin son yıllardaki hızlı gelişmesinin sonucu olarak, Türkiye'de de kendini ciddî şekilde hissetirmeye başlamıştır.

Bir defa, gazete çıkartmak milyonlara ihtiyaç göstermektedir. Milyonlara ise ancak milyonerler sahiptir. Nitekim anonim şirketler gelişmediği halde, bizde bile, eskiden meslekten yetişmiş gazetecilerin elinde olan gazeteleri, Babıâli dışından gelen zenginler ele geçirmeye başlamışlardır.

Bu değişikliğin ilk sonucu, yazarların ve muhabirlerin, patronların veya idare Meclislerinin hoşlarına gitmeyen haberleri veya makaleleri yazamamaları olmuştur. Ancak piyasada çok tutulan büyük kabiliyetler, o da bir dereceye kadar, patronların müsamahasından faydalanabilmekteler.

Durumun, sendikaların ve siyasî partilerin gazete çıkartmalarıyla az çok dengeye kavuşabileceği düşünülebilirse de, gerek Batıda, gerekse bizde, sendikalar ve partiler başarılı yayın organlarına sahip olamamaktalar.

Bununla beraber milyoner patronun veya idare Meclisinin baskısı, basın hürriyetini tehdit eden daha büyük tehlikeler göz önünde tutulursa, o kadar önemli sayılmıyacaktır. Basını, patronun mülkiyet hakkından çok, basın kurumlarının kapitalist düzendeki işleyiş şekli tehdit etmektedir: Gazete, batıda olduğu gibi Türkiye'de de maliyetinden çok aşağı fiyata satılan bir ticarî emtia haline gelmiştir. Özellikle büyük gazeteler, reklâmlarla yaşamakta ve reklâmlar sayesinde milyonlarca lira kâr sağlamaktalar. Onun içindir ki, gözleri büyük reklâm şirketlerine ve onların kapitalist müşterilerine çevrilmiştir. Bu sebeple, gazeteler kapitalizmin ve kapitalistlerin aleyhine fazla bir şey yazamazlar, aksine onları övme fırsatını ararlar. Böylece, devlete karşı hürriyetini kazanan basın, paranın karşısında hürriyetini geniş ölçüde kaybetmiş olmaktadır.

Hikâye, bu kadarla bitmemektedir. Reklâmın başlıca gelir kaynağı haline gelmesi, kapitalist olçüler içinde dahi, gazetelerin fikri seviyesinin iyice düşmesine yol açmıştır. Reklâm, tiraja bağlıdır. Kim tirajını yükseltirse, ilân gelirini arttırır. Bu sebeple, gazeteler arasında, bir iki yıldır memleketimizde de şiddetle hissedilen şekilde, bir tiraj yarışı başlamaktadır. Tiraj yarışı ise, sansasyonel haber yarışı demektir. Gazeteleri dolduran aşk cinayetleri, meşhur aşklar, fuhuş şebekeleri, fahişe kız Mandy, Sahne ve Futbol yıldızlarının özel hayatları gibi haberler, tiraj yarışının kaçınılmaz sonuçlarıdır. Gazetelerde, Mecliste bir kavga haberini uzun uzun okursunuz, fakat görüşülen kanun tasarılarının âkıbetini göremezsiniz.

Tiraj ve reklâm yarışı, böylece, halkın uyutulmasına ve çocuk kalmasına yol açmaktadır. Halkın fikri gıdasını, Süreyyalar, Dibalar, Mandy'ler, Lefterler, Metinler, cinayetler, aşklar teşkil etmektedir.

İnsanı insanlıktan uzaklaştıran böyle bir gidiş, basın hürriyetini zedelemeden nasıl önlenebilecektir? Fransanın, hürriyet ve demokrasiden yana olan en iyi beyinleri, günlerce süren müzakerelerde, bu soruya bir cevap aradılar. Sonunda oybirliğiyle bir karara vardılar. Kararda şöyle denilmektedir:

«Basını para egemenliğinden kurtarmaya kararlı olarak ve bunun derinlemesine bir politik değişmeyi zarurî kılacağını bilerek, bir hür basın statüsünün hazırlanmasını temenni etmekteyiz. Bu statü, basına, temel hürriyetlere tamamen saygılı ve iktidara karşı bağımsız olarak, bir kamu görevi yapma imkânını verecektir. Önemli miktarda para sahipleri,

(Sonu 2. de)

TÜRKİYE'DE NİÇİN SOSYALİZM?

MUSTAFA DUVAN

Toplumların tarihsel bir değim ve gelişimle Sosyalizme yaklaştıkları düşüncesi, Georges Louirgin ve Pierre Rimbert tarafından ortaya atıldı. Ve yaşadığımız dünya üzerinden örnekler verilerek açıklandı.

İki yüzyıldan beri içinde bulunduğumuz bir kalkınma sorunu vardır Türkiye'nin. Bu sorun nasıl çözümlenecek? Bu sorunu çözümlemeden önce, ortaya çıkış nedenlerini araştırmalı. Türkiye'nin geri kalış nedenlerinin başında, bir zamanlar Avrupa'nınkinden daha üstün olan tekniğimizin ve el sanatlarımızın kapitülâsyonlarla yavaş-yavaş zayıflaması, yabancıların teknik ve sanayimizi elę geçirmeleri gelir. Yabancılar, sanayimizi kendi çıkarları uğruna kullandılar, yıllarca Türk halkını sömürdüler. Ayarlanmayan ve plânlanmayan iktisadî durum, Duyûn-u-Umûmiye'yi ortaya çikardı. Bu ise iktisadî ve siyasî bağımsızlığımızın sona ermesi demekti.

Atatürk, siyasî bağımsızlık savaşının hemen ertesinde asıl savaşa, iktisadî bağımsızlık ve kültürel kalkınma savaşına girişti. Yabancı şirketleri yurt dışı etti. Ulusal sanayimizi kurdu. Geri kalmış bir ülke olan Türkiye'nin kapılarını dış sermayeye kapad Partisinin sonradan kolunu, bacağını kopardığı devletçilik ilkesi ile de özel teşebbüsün kamu yararına değil, kamu zararına işleyeceğini belirtti ve bu zararı önledi.

Atatürk zamanında sağlanan ilerleme, Atatürk'ün ölümünden sonra yavaşladı. Fakat gerilemesi 1950'den sonra, özellikle 1954'te başladı. Ulusal çıkarlarımızla bağdaşmayan, karşılıklı çıkarlar ilkesine uymayan antlaşmalarla siyasî ve iktisadî bağımsızlığımız zedelendi. Devletçilik ilkesi kenara atıldı. Her mahallede bir milyoner yaratma yolu izlendi. Yabancı şirketler Türkiye'ye doldu. Anlamı yönünden komik, kamu için ise trajik bir Petrol Kanunu kabul edildi. Atatürk tarafından ana hatları ortaya koyulan toprak reformu bir türlü gerçekleşmedi. Kamu yararına işleyen eğitim ve öğretim kurumlarına gereken önem verilmedi. Köy Enstitüleri, Halkevleri kapatıldı.

Bugün ortada bulunan ulusal gerçeğimiz ise yine siyasî ve iktisadî bağımsızlığımızı sağlayıp sanayileşmemizi gerektirmektedir. Bunun için ise;

- Karşılıklı çıkarlar ilkesine uymayan gizli ve ikili antlaşmalar (Amerika ile yapılan) yürürlükten kaldırılmalı.
- Askerî gücümüzün büyük kısmı Nato'nun emrinden alınmalı, ulusal tümenler kurulmalı.
- Yabancı üsler kaldırılmalı.
- Atatürk devletçiliğine dönülmeli.
- Hızla sanayileşmemiz sağlanmalı, sanayi ve tarım ürünleri gerektiği gibi değerlendirilmeli.
- Eğitim ve öğretim işlerine gereken önem verilmeli. Teknik öğretim geliştirilmeli.
- Köy Enstitüleri yeniden açılmalı.
- Servet beyanı kabul edilmeli - kaldırılmamalı, vergi adaleti sağlanmalı,
- Toprak reformu derhal yapılmalı, topraksız ya da az topraklı köylüye toprak sağlanmalı. Tarım makineleştirilmeli, verim arttırılmalı.
- Petrolümüz ve madenlerimiz kamu yararına devlet tarafından çıkarılması ve işletilmeli.
- Dış ticaret, Bankacılık ve Sigortacılık devlet tekelinde bulunmalı.

İşte bunlar, sosyalizmin birer gereğidir. Türkiye'nin gerçekleri sosyalizmin gerekleri olunca izleyeceğimiz yol ortaya çıkıyor kendiliğinden: Sosyalizm.

Türkiye'nin bağımlılıktan kurtulması, hızla kalkınması için sosyalizm.

Ve ulusca varolmamız, insanca yaşamamız için Sosyalizm.

?

Gelip kan kukusuyla ilk insandan
elma bahçelerinin öfkesiyle karışık
hasta yataklarında çaresiz korkak
destan destan büyürüm yalnız gecelerde

Kimi demir bileziklere kazılır adım
bin kez hançerlenirim ölmem hiç
Kimi büyük denizlerde ak köpükler gibiyim
bitmem hiç

Bir sandalye bir masa birçok şarap birçok kin
türkülerim hapsolmaz
kitaplara kapanıp kalsam bin yıl
kitaplar bir yere sığmaz

Gün olur saçlarımı yedirirler bana Kongo'da
kamışlar ağlaşır karasında gecelerin
gün olur ateş-alev yanarım
Vietnam'da kesilir bileklerim

Cezayir'de Rodezya'da Türkiye'de
bir nazlı çiçek gibi büyütülmek isterim
ondört yaşında kız olurum sabahları düşlere açık
ve eteklerimle öğrenirim bastırmayı midemin sızısını

Öğretmenim otuz yaşındayım pentagonun önünde
bir kızıl ışığım utanmıyasanız diye
sonra meydanlardayım lâf lâf demetim
şimdi Saygon'dayım tanırsınız
ırzına geçilen hürriyetim

ÜMRAN BARAN

Hürriyetini Kaybeden Basın

(Başı 1. de)

gazete kuramıyacaklar ve yönetemiyeceklerdir. Meselâ kooperatif şeklindeki uygun bir Finansman sistemiyle, gazetelerin maddî mevcudiyeti garanti altına alınabilir ve onların yalnızca yazı kadroları ile okuyucularının kontrolü altında bağımsız kalmaları sağlanabilir. Ayrıca, gazetelerin söz hürriyetine ve bağımsızlığına aykırı davranışlarını önlemek için, reklâm şirketlerine karşı tedbirler alınmalıdır. Bundan başka, ekonomik güce karşı gazetelerin bağımsızlığını koruyan kurallara uyulmasını sağlamak amacıyla bir hakem kurulunun teşkili düşünülebilir.»